

806

2977222

S17U

896.3977.222. SUTU
89/9716

UNIVERSITY OF CAPE TOWN LIBRARIES

19620295501

TELEPHONIC RENEWALS MAY BE
ACCEPTED AFTER 1500 HRS

DATE DUE

NOV 2009
RETURNED

NEW BOOK UNTIL
1989 -12- 20

19 JUL 2013

A.496.3432-82 SUT

S. D. R. SUTU-MTHIMKHULU

HO TLA HA LEBENYA
PABALLONG

24 ACP

MORIJA SESUTO BOOK DEPOT

MORIJA - BASUTOLAND

1962

896.3977222 SUTU

~~89/7716.~~

- 8 DEC 1989

First Edition 1962

COPYRIGHT RESERVED

Printed in S. Sotho

MORIJA PRINTING WORKS
MORIJA - BASUTOLAND

BATŠOANTSISI

LEBENYA }
KOALI } *bara ba Mojakisane*
TŠOLOANE }

LECHOLOCHOLO }
MOKONE } *matona a Koali*

NTSANE }
MOLOANTOA } *matona a Lebenya*

LESENYEHO: *'moleli*

SELOSENG: *ngaka*

RAMAIPATO: *monna oa Koali*

MATHESELE }
MORITI } *buiisana*
MOTLOANG }
MOTSOAHAE }

Banna ba bang ba Koali

Banna ba bang ba Lebenya

Seroki

LETELE: *morenana, seng le Lebenya*

MOTAMONNA }
MOLOI } *batho ba hae*
MOKOTJO }

MOHLOHLO: *morena oa Bathapu*

MBIZO: *letona la morena*

NDABENI: *letonanyana*

SILUMKO: *ngaka*

KGEDAMILE: *seroki*

NTSIZI }
THEMBA } *bahlabani ba tumileng*
MASOKA }

ADAM KOK: *morena oa Bakhothu*

Banna ba hae

Bahlabani ba Mohloholo

TEMA EA I

PONO EA I

KOALI, PULAMALIBOHO

Sebaka ke Qethoane. Letsatsi ke Labotšelela, mošhare oa hosasa. Banna ba lutse khotla, ha Morena Lebenya. Ke letsatsi la pitso ea sechaba. Ho lutsoe ho lebeletsoe Morena Lebenya ho fihla.

Lecholochoho: Letsatsi la kajeno lea chesa. Le nkhopotsa la mohla re mathang la Ntšoekhe, re baleha Lillo le Schloho, re re ekaba ke Maburu. Mohlang oo ra na ra matha, ra ba ra fufuleloa le maoto ana, Ntsane leleme le se le tsoile le otl'a seclung. Tsatsi la mohlang oo le ne le chesa joale ka lena la kajeno.

Mokone: Hao, banna! Eitse ha le tla nahana hore Schloho ke Leburu ho ne ho etsahetse joang? Schloho eo ea botšo ba lekhoaba? Anthe Lillo cena o mosocu ba Leseteli, hoa utloahala.

Ntsane: Butle, ke u bolelle, uena Mokone. Lecholochoho o feteletsa litaba. Na ho teng leleme le ka hlang la otl'a seclung? Hona o ne a le bona joang? 'Nete ke hore sebaka sa ho talimisisa, sona re ne re se hloke. E ne e le ka motsotso oo re khannang tse khunoana le tse soothoana, re tsoa li siisa ngoan'a Lekhoaa a lebetse ke kofi le 'misisi. Eitse hoba re ba bone ba kaletse lipitsi, ba hlaha ka lekhalo, Lecholochoho a thula khomo 'me ea mo masola seropeng ka tlhako, ea ba ea mo lahla fatše. A tsoha oa motona, a nka ka saole. Motho o lebelo enoa! Ha a tsoha moo ke ne ke se ke le sebakana, ke matha ke hetla, empa e il'a ka o butsoeloa ke kulo ho tloha moo, a fihla a mpheta hang feela a pepile lithako ngoan'e motona. (*Banna ba tšeha.*)

Mokone: La lemoha neng hore ke bo-Lillo?

Lecholochoho: Re sa ntsane re matha joalo, Khoabane ke eo a nyolosa khohlo a e-tla hae. Hoba a re bone re khile mofufutso, a 'ema le ho makala; eaba o hoeletsa a botsa se hlahlileng. Ho ne ho se ngoan'e motle. Ka re feela: Maburu! – ke ntse ke finne lipotongoane le seclu ho ea pele. Khoabane a boela a hoeletsa a re: Hase Maburu, ke bo-Schloho, ba tsoa Mplarane! – a rialo a qeta, a tšeha a ba a kakalla. Ra ema khekhenene, re kolobile, Ntsane a kubella se-ka-moholi 'meleng oohle, ka ba ka batla ke re o se a phehuoe likahare 'me joale lia bea.

Mokone: Le ithutile 'nete e kholo. Lcha ho thoe habo lekoala ha ho lluoce, kajeno le fumane hore hangata bokoala boa lihela, ha bo tšoanele banna. Hoja ke ne ke le morena, bohle ba tšoang ke liriti joale ka lōna ke ne ke tla ba abela manong.

Ntsane: U bua joalo hobane u ne u le sico. Na hase uena oa ho baleha u re sica re tšoele bothata mohla re loanang le ba thotaneng, re tseka mabocella? U sa hopola hore re ne re hlōloc ka baka la hao? Ha u sa hopola hore u ne u bulele ba lireng monyetle ba re kenella? Bo-Makoae ha ba u bona u baleha, eaba le bona ba se ba li bona matsoele. U lebetse?

Lecholocho: Ho hotle ho bua u hetla tsa maobane. Ho bua hase ho etsa. Na ua bona u se u ka ntsinsi rabeng la sekho, Mokone?

Ho kena Lebenya Koali le Tšoloane. Banna ba lekhoila ba eme ka maoto, ba rola likuoane le likatiba tsa moscha. Ba lum'isa. Ba lula fatše.

Banna: Pula, mor'a Monyane!

Lebenya: Mabeoana, bana ha Monyane. Kea kholoa le maketse hore na ho se ho hlahlile life kajeno, ka ha re sa tsoa ba le pitso maobanyana mona. Ho robala ke ho fetoha. Kajeno ke le bilelitse ho tla nthusa hape joale ka mehlang. Khomo e oetse, Bakoena. Na lea bona hore khomo e oetse, kapa ke 'na feela ea bonang? Khomo e oetseng ke naha ena. Naha ena e ntsielitse. Naha ena e re fetohetse. Posholi o re lihetsa koetseng ea mahlomola. Ha ho hlokehe hore ke le hlalositse mahlomola ao. Lōna kaofela lea a tseba. Ba kae bahale ba ntate bo-Rajoale, bo-T'lokotsi le ba bang? Kajeno re tsamaea holim'a bona.

Kaofela ha re le mona re hopola selekane seo re ileng ra se etsa le Posholi. Re ile ra lumellana le Posholi hore re tla thusana ho loantsa Maburu ha a re futuhela; empa Posholi o tsoa re tlhella Maburu a re bolaea schlōhō khoeling ena e tsoa shoa. Re ntse re le bofifing hona joale. Likhabane tsa ntate li oele ka lerumo la sera; le boholo ba makhomo a rōna bo ile le Maburu, moo Posholi e leng eena ea utsoelitseng Maburu likhomo. Na le ne ke la bona mosi o thunya mola Mathebe?

Banna: O ne o se ke o thunya.

Lebenya: Oa rōna mosi o ne o thule maru. Ho ea ka selekane sa rōna, eo e ne e le pontšo ea hore re bothateng 'me le eena o tlamehile hore a khahlanyetse mosi oa rōna ka mosi, re tle re tsebe hore oa tla ho tla re thusa. Le eena ha a le tsietsing a etse joalo, le rōna re etse. Joale ke bona eka re tla shoa re fele ke Maburu ana. Posholi o re orisa shala le sa timeng. Leqheka ke lefe? Buang, Mabeoana! (*O lula fatše.*)

Mokone: Morena le bana ba hao! Morena ke mohlanka oa Mo-

limo ho isa sechaba botleng. Eitse hola re maketse, re tšohile hobane timelo ea rōna e le e bonoang le ke lesea, anthebane u ntse u re batlela bophelo! U re bitsitse ka tšoanejo hore re t'lo hlahlisa kamoo rōna re bonang e ka khona ho etsoe kateng ho pholosa bana. 'Na, mong a me, ke hlahlisa hore naha ena re e tele, re e sice le bona ba ha Mokoteli. Ba re sebaka se teng ka 'ngane ho Maloti.

Lecholocho: Be, Morena, kea hopola joale! Ka tsatsi le leng ha re ntse re bua le Osetene, molaoli oa masole mane Alebane, o ne a eletse ka hore ho molemo re falle, hobane mofere-fero ona oa rōna le Maburu hase ntho e tla fela hona joale. A re sebaka se sa le teng ka 'ngane ho Maloti.

Koali: Lipoho tse peli ha li robale sakeng le le leng, kapa ho fula mohlapeng o le mong. Rōna le ba ha Mokoteli ha re sa tla luhisana ka khotso. Ho molemo re fallcieng moo ho thoeng sebaka se sa le teng. Ntate-moholo Mohlomi o re bolaila ka matsoho. Ba ntlo ea Libenyane ba hole le borena, empa kajeno ba se ba kena-kene. Ba nkile sechaba kaofela.

Banna: Ke leo lentsoe!

Koali: Ha eba naha eo e fela e le teng, 'na ke batla ho ba pula-maliboho. Ke bo-mang ba ratang ho ea le 'na?

Banna: Ha ho ea salang.

Lebenya: Che, le ka se ee kaofela. Ha Koali, moen'a ka, a re ke pulamaliboho, o tšoanetse a ikhethela banna ba se bakac bao a eang le bona. Etlare hoba ba fihle naheng eo, ba tla romela, re latele mohlaleng.

Koali: Ke batla Chabana, Rashaolane, Lecholocho, Ramaipato, Ratlou, Hloela le Mokone.

Banna: Re ea le uena, ngoan'a morena!

Lebenya: Ho lokile. A re lekeng tsela ena. Liba bo utluoa ka lere. Ke teng, Mabeoana. A re qhalaneng.

Banna: Pula, nala, khotso!

TSELA-TŠOEU, MAHLEKA-TSELA

Khotla, ha Morena Lebenya. Ke letsatsi la ho tsoa ha mahleka-tsela. Batho ba bangata ba ilil'o re tsela-tšoeu ho 'ona. Nako ke ea mos-tšehare oa hosasa. NTSANE le TSOLOANE ba eme thokoana.

Ntsane (ho Tšoloane): Lipelesa li kokile. Mohlape oona o tlepolaka joang ba Qethoane la ho qetela.

Tšoloane: E, la ho qetela. Maholimo a thabile. Ho futhumetse hamonate. Moca o lilimetse, ha o hoeshetse le ho hoeshetsa.

Ntsane: Na, Morena, ho uena tsee li bolela katleho? Ke'ng ha linonyana li sa bine kajeno? Na ho sele tjee u kile ua utloa matšoanafike le lipjempjete li bina ka thabo? 'Na, Morena, ke tšohile. Ke ile ka hopola hore baholo-holo ba ne ba re khoeli ena e holimo hase khoeli ea ho futuha. Khoeli ena ke Mphalane.

Tšoloane: Mehlang ena ntho tsena ha li sa bolela letho; feela, hoo hona joale ho mphihlelang ke hore na likhomo tsona li ea kae! Likhomo li hohela lira. Empa ke mang ea ka fetolang maikutlo a Koali? Koali ha a se a buile o buile, ha ho ka 'ngane. Ngoan'a ntate joale o se a jele mahloko. Tlo re atamele bathong, Lesenyeho ke eo a e-tla. O tla a tšoere Biblele ka seatla.

Ntsane: A re ee, empa ketso ena e fapane le meetlo ea Sesotho. Tsatsi lena ke la mokorotlo. Re tšoaanela ho felehetsa Morena Koali ka mokorotlo. (*Ba fihla ba ema moo ho lutseng Lebanya le Koali.*)

Lesenyeho (o bala Bibeleng): Eaba ba tloha Sukkōthe, ba fihla ba hloma litente Ethame, moeling oa lefella. Jehova o ne a ba eteletse pele ka topallo ea leru motšhare, ho ba bontša tsela, le bosiu ka topallo ea mollo ho ba bonsetsa, hore ba tsamae motšhare le bosiu. Topallo ea leru e ne e sa suthe ka pele ho sechaba motšhare, leha e le topallo ea mollo bosiu. (*Oa rapela:*) Molimo oa bo-ntat'a rōna, Molimo oa batho bohle, uena Ra-lihloloeng, Molimo oa likhutsana le ba kulang, Morena oa marena, setšabelo le qhobosheane ea rōna, talima ka mohau, u re hlhonomolofatse rōna bana ba hao ba u tšepileng. Re fetohile ba tšoaang le limela tse hloakang metso naheng ea bo-ntat'a rōna. Re itlhahisa ho uena ke hona, uena Molimo oa likhutsana, hore u re lopolle joale ka ha u ile ua lopolla bana ba Iseracle matsohong a Faro 'me ua ba tataisa motšhare le bosiu ho fihlela u ba kenya naheng ea Kanana. Ka mokhoa o joalo, Ntate, hlhonomolofatsa 'me u sireletse mahleka-tsela ana a rōna, u a fihlise moo a eang. Re kōpa ka lebitso la Morena oa rōna, Jesu. Amen!

Sechaba: Amen!

Lebanya: Koali, tsela-tšoeu, ngoan'a morena! U se liche ho re tsebisa tsa leeto la lōna, re tle re tsebe ho akofa ho latela.

Tšoloane: Tsela-tšoeu, moholoane. Ke ne ke ratile hakaakang ho tsamaea le uena!

Koali: Bahale ha ba tsoe kaofela ka nako e le 'ngoe. Bana ba ka sala le mang? (*Ho Lebanya:*) Ke tla phethisa joale ka ha u bolela, Morena. (*Hoa lumelisanoa 'me mahleka-tsela a tsamaea.*)

Seroki: Ke namane ea selo ea bo-Lebanya. Ke sekhaba-ka-seretse-litlhakong, Bopaki ba likhapo le meshesheno. Pakeng tsa Mangaung le Makeketla, Tsabo Tšehla tsa fofonela osele moea; Litsoetse li itse ka tilaka fatše ka litlhako, Li chesoa ke letsoele, morao namane E haulana, 'misisi a phoka kofi-ntšo, Qethoane ra lala re bosos-la, re bina. Kajeno u fapana le letsatsi, ngoan'a selo, Ha le e-ca malikelo, uena Bochabela. Hona teng tsamaea u nyarele, u bone; U bone ka 'ngane ho lithaba 'Mak'olo. Le hona teng, joale ka mona, Thabo le Sello, Mafahl'abo motho a tonne mahlo, Hosasane ha re tsebe re tla sikara lefeng!

(*Banna ba felehetsa ka mokorotlo, basali ba lilietsa.*)

PONO EA III

POHO KE 'NA FEELA

Khotla ha Morena Letele. Ke nako ea ho oroha ha makhomo. LETELE, MOLOI le MOKOTJO ba boha mehlape e orohang.

Letele: Mehohli ke eo e nyoloha 'nga leoatle. Naha ena ea mono e ratoa ke mehohli. Ke ka baka lena joang bo leng botle hakana, ba fumana motšoeletso nako e 'ngoe le e 'ngoe.

Mokotjo: Ho tla batleha ho hle ho phuthoe lipere, le manku a atamele hae, hobane ho honyella ha mehohli oane mona ho tla fifala. – Helang, bonang Mojamma ke enoa! O tsoa tloha maobane, empa o se a le mona hape.

Letele: E seng o tsamaile ka a Mohlomi? (*Ho fihla Mojamma.*) Na u se u khutla Qethoane, Mojamma?

Mojamma: Morena le ba u potileng! Ke se ke khutla teng, Morena. Ba lumelisitse, haholo 'm'a rōna, 'Mamphalla.

Letele: Ba ntse ba phela? Tse ncha ke life?

Mojamma: Ba ntse ba phela, Morena. Tšisinyeho e kholo, Qethoane, Morena. Sechaba sa Lebanya se felile ke Maburu. Tšisinyeho e kholo, Morena.

Letele: Ho tsekoa'ng, Mojamma?

Mojamonna: Ba lla ka Posholi. Ba re Posholi o utsoetsa Maburu likhomo, a tl'o tla feta le tsona Qethoane. Maburu ebe a sala molhala morao; o ba lahlelele ha ba fihla Qethoane, ebe ba se ba loantsa Lebenya, ba mo hapela makhomo.

Letele: Ha u bone hore Posholi o bohlahe, o batla Maburu a qotsetse Lebenya ho fihlela a qhalcha? Lebenya ke morena, le Mo-shoeshoe ke morena; 'me ba ka re'ng ho busa chaba se le seng?

Moloi: Morena Letele o bona litaba hantlehali haholo. Posholi o sebelisa keletlo. Lebenya o tla sutha, ho sale ba Mokoteli, Lesotho.

Mojamonna: U sa re ba tla sutha? Ba se ba suthile. Koali o tseleng e tlang koano.

Letele: Na u bolela tsona?

Mojamonna: Eitse ha Koali a tloha, le 'na ka be ke tloha. Empa cena o tla ka tsela esele.

Letele: Ha ba tl'o hlaha ka 'Malekhalonyane?

Mojamonna: Ba tla hlaha ka Makuputsane.

Letele: Moloi, Mokotjo le uena Mojamonna, mamelang, joale ke le bolella koma. Motho ke ntho e fetohang kapele hakaakang! Hona joale ke ne ke thabile, empa joale ke se ke koentse bohloko ba noha. 'Na le Lebenya ha re khemisane 'moho. Ke mor'a Mohlomi, le cena ke mor'a Mohlomi. Ntlo eso ke cena e kholo. Borena ke ba ka. Na le tseba hore ho joalo?

Bo-Moloi: Rea tseba, Morena.

Letele: Mona hase Qethoane. Mane Qethoane ke ba siile le borena. Empa mona ho re 'na. Empa Koali ke mokhoenyana oa ka; ke ne ke sa rate ho mo felisa. Lehla ho le joalo ke ngoan'abo Lebenya. Ha Lebenya a ka shoa, borena bo ka nkuoa ke Koali. Hore bana ba ka ba se fetohle bafo, ke tla otlolla nonyana le schlahla. Le mametse?

Bo-Moloi: Re mametse, Morena.

Letele: Na le tseba ho khetha lehapu le butsoitseng ho le sa butsoang?

Moloi: 'Na kea tseba, Morena. Le butsoitseng le sotse; le ka molumo le butsoitseng le fapane le le sa butsoang ha u le otlala le tsoho.

Letele: Nako e butsoitse sa lehapu. Uena Mokotjo, le uena Moloi, hosane ke le roma ho ea cheha sefi. Sefi seo ke Mohlohlo. Le tle le fihle le re ke itse a lise thata ka Makuputsane, hobane ho na le nonyana e tlang ho feta mono, 'me e nonne.

Moloi le Mokotjo: Rea utloa, Morena.

Letele: Ha ho poho-peli mona, poho ke 'na feela. Uena, Mojamonna, ka moso u khutlele Qethoane, 'me teng u hloele boitokiso

ba Lebenya, u ntlisetse tlalcho. Mohato ona oo ke o nkang joale ke koma. Ho se be motho ea tla tseba taba ena.

Boraro: Re utloile, Morena. Ekaba ha re banna, re sa lokela ho bolla hape.

Letele: Mohlohlo ke monna. Kea tseba o tla ripitla. Naha ena ke ea ka le lona. Ha eba le batla ho lokisetsa bana ba lona, ba tle ba lule mona ka khotso, joale ke nako ea ho ba lokisetsa. Thibang likhoro e sa le hona joale. Ho phetha litaelo tsa ka ke hona ho thiba likhoro.

Mojamonna: 'Na ua ntseba, Morena. Mosebetsi oo u 'neileng oona ke tla o phetha hantle. Ke moshemane ea matjato.

Mokotjo: Ngoan'a phakoe, se 'na u ipolela, motho o motle a boleloa ke ba bang.

Mojamonna: Seo ke leng sona se tsejoa ke morena, ha ke tsebe hore, uena Mokotjo, u cha u tšola'ng!

Mokotjo: Ha ke che ke tšola, ke mpa ke re ke bothoto ho ipolelisa.

Letele: Moloi, tsatsi la hosane le le chabele tseleng. Ticho e tsoala tahleho.

PONO EA IV

KHOTLA HA MOHLOHLO

Khotla ha Morena Mohlohlo. MBIZO, THEMBA le KGEDAMILE ba pel'a lesaka, ba bohile likhomo ha li fihla ho tsoa naheng.

Mbizo: Selemo sena se setle. Pula e nele ka nako. Metsi a phalla ka matla kahohle. Likhomo li se li sotse, li qetile.

Kgedamile: Litsoetse li sisa mohlolo. Makuka le meritsoana ea khaphatseha.

Themba: Notši ena khale e ntse e re bo-bo-bo-bo tsatsi lena lohle; ekaba e bolela'ng?

Mbizo: Kea kholoa ho teng baei ba tla fihla. Notši e bolela baei. *Themba:* Na le utloile hore Majola o ile a bonoa ke balisana patlellong moo maobane?

Mbizo: Ke utloile hore Morena o ile a romella ho Ngaka Silumko hore a hlalobe litaba. Ngaka e bolela hore Morena o tleloa ke letlotlo la likhomo. Majola eo ho thoeng o bonoe lepatlellong mona o hlile o bolela hore ka mora' matsatsi a se makae Morena o tla oeloa ke letlotlo leo matsohong.

Kgedamile: Ekaba ke letlotlo le tla tla ka mokhoa o joang? Ebe Morena o ntse a nahana ho futuha? (*Ho fihla Moloji le Mokotjo.*)

Moloi le Mokotjo: Morena, le ba u potileng!

Mbizo: Lumelang, banna ba baeti. Ho hlaluo kae?

Mokotjo: Re hlaha ha Morena Letele, re ronngoe ho Morena Mohlohlo. Re tla thabela ho fumana sebaka sa ho fihlisa thomo ea rōna, eo morena a itseng re e phete litsebeng tsa Morena ka sebele.

Mbizo: 'Na ke litsebe tsa Morena. Phetang thomo ea lōna.

Moloi: Thomo ea rōna ke ea bohlokoa, re tsaba hore e ka tšoha e nyopa. E batla Morena ka sebele.

Mbizo: Mamelang! mona ke ha Mohlohlo. Mona hase Basothong. Ha ke re li boleng, kea bolela. Ha le sa batle ho tloha ka ntšoe-li-sa-fohloa, le phete thomo ea lōna hona joale!

Kgedamile (ho Mbizo): Mohlomong ke pitlahali ea taba, e tšoa-nlang borena feela, moo le uena u leng teng. 'Na ke re romela ho Morena, u mo tsebise hore baeti ba nang le taba tsa hae ke bana.

Mbizo: E, mohlomong; empa na ua utloa hore ke re'ng? Litsebe tsa Mohlohlo ke 'na. E, che, mohlomong ua bolela. Themba, tsamaea u re ho Morena ho na le batho ba tsoang ha Letele mona; ba re ba ronngoe ho ena. U mo bolele hore ba hanne ho re qhatsetsa thomo ea bona.

Themba: Ke tla mo joetsa. (*Oa tsoa.*)

Mbizo: E, mohlomong, ke mang ea tsehang? Litaba tse ling ke bofihla, tse lokelang litsebe tsa marena feela.

Kgedamile: Ke litaba ling tseo le re tliselitseng tsona, banna? Ha le ka la re kumela hanyenyane?

Mokotjo: Ke taba tse monate, tsa ho utlhoa ke banna. Le tla li utloa, le nyakalle; 'me ho se ho se hokae le opa liatla, le leboha balimo.

Mbizo: Ha eba ho joalo, ke khotso. Na ke tsa marumo?

Mokotjo: E seng hakalo, le hoja mchlang ena lerumo le sa tšoa-nela ho tsoa letsohong. Mehla ena ke mehla ea marumo.

Mbizo: Morena o lichile ke'ng hakale? Ke khale Themba a ile.

Kgedamile: Morena ha a tsoe a le feela ha a e-tla banneng. O sa ntsane a itlahlolaba.

Mbizo: Na Silumko o teng hae moo, kajeno? Ke botsa tjena ka hobane ha ke e-s'o 'mone.

Kgedamile: O tsoa filila hona joale. O ne a ntse a le ka mona ka ha Dumane. Empa a ka ba teng, a ka ba sico, hoa tšoaana; Mohlohlo ke ngaka ka boena. (*Ho kena Mohlohlo, Themba le Silumko.*)

Mohlohlo: Ba kae Basotho ba ka? Lumelang, banna! O kae Letele? O re'ng? Ke motho oa ka eo.

Moloi: Morena, Morena Letele oa u lumelisa. O re re u tsebise

hore hona khoeling ena e holimo, u lise thata ka lekhalong lena la Makuputsane, hobane ho utloahala hore Lebenya o fallela koano. E bile ekare o eteletsa makhomo a hae pele. O re re u tsebise hore motho eo o mobe; ke motho oa mefere-fere e sa feleng.

Mohlohlo: Lebenya ke mang? O tsoa kae? Ke'ng?

Moloi: Ke morena oa Basotho. Ke mor'a Mojakisane oa Monaheng oa Mohlomi. O qotelitsoe ke Maburu le ba ha Mokoteli, Lesotho koana, joale o tšabela koano.

Mohlohlo: Joale kea utloa. Mona ke ha Mohlohlo. Naha ena ha e kena-kenoe feela ke litlapoala tse tsamacang li fofonela moo li ka amoheloang ka khotso. Bolellang Letele hore kea mo lumelisa, le hore litaba tsa hae ke li utloile 'me kea mo leboha ka tsona. Mbizo, baballang batho bana hantle. Uena Silumko, tlo re tsamaec. (*Ba tsoa.*)

PONO EA V

KE LETLOTLO LA LIKHOMO

Ka ha Mohlohlo. Ho kena MOHLOHLO le SILUMKO. Joale ke ka phirimana ea lona tsatsi leo bo-Mokotjo ba fihlileng ka lona.

Mohlohlo: U itse u bolela, Silumko! Taba ena e kholo. Lehlohonolo lea re tlela. Ak'u boelē u buc le masapo a hao a tse shoeleng, u hlahlobe boemo bona ba litaba tsena tse boleloang.

Silumko (o lahla litaola, oa li rekela):

Hloele ea mabon'a makhutšoanyane,
Mabona a tlou ke fiphetse;
Se makhibane khale ke se laletse,
Ke se laletse mariha, ngoahola.
Basali ting, bo-'Mamosebo,
Tsoe, tsoe! Le mo sebela'ng
Ha e le monna oa lōna, a le nyaletse?
Ha le ea selibeng lea mo seba,
Le be le khutle le mo seba!

Morena, ha li oele leoa lena, kea u bolella, lebella letlotlo le tšabehang le itlisang ho uena. Li bolela hore letlotlo ke leo tseleng. Ke la'ng? Ke letlotlo la likhomo, ke tseo li tla li fula li hlaha 'nga bophirimela. Li sira letsatsi ka bongata. Ke bona joang? Ke bona

hore lia khannoa. Li khannoa ke banna ba schlopha. (*Oa li bökella.*)

Mohlohlo: Kea tšepa ha u bolele tsa hao, u bolela tseo balimo ba u senolelang tsona. Bitsa Mbizo a tle koano. (*Silumko oa tsoa.*)

Mohlohlo (o bua a inotši): Letlotlo lena ke le bontšitsoe khale. Kea hopola joale. Ke ne ke lore toro ka mohlomong, 'me torong eo ka bona ntate a ntšupisa likhomo li le mohlape, caba oa mphuralla oa tsamaea. Joale kea lemoha ke oona mohlape oo ke neng ke o bontšoa ke ntate. (*Ho kena Mbizo le Silumko.*)

Mbizo: Ke se ke le teng, Morena.

Mohlohlo: Hosane u bökelle Machaoc. Marumo a se a batla a letse mafome. Majola o batla hore a ke a c'o inoa maling a batho. Ho thoe Lijabatho lia tla, 'me li tla hlaha ka lekhalo lena la Makuputsane. Le ripitle, le tle le likhomo tseno ho 'na mona.

Mbizo: Morena, ua tseba ha ke e-s'o böec feela ha ke tsoile. Ke tla romela ka mora' matsatsi a mararo ho u tsebisa boemo ba litaba.

Mohlohlo: Ho lokile. Phethisa!

Mbizo: Ke tla phethisa. (*Oa tsoa.*)

TEMA EA II

PONO EA I

LE RIPITILE, LE FIELE

MBIZO o emisitse sebakeng se haufi le lekhalo la Makuputsane. Ke shoalane e kholo. Banna ba lutse lehaheng le khocheletsaneng, ba besitse nama, ba ntse ba e-ja. Ho fihla NTSIZI le MASOKA.

Masoka: Tona-Khoho, mohlape re o bone. Re lekanya hore o fihla makholong a mararo. O khohlong ea bobeli ho tlaha ho ena. Re bone khanya Mahaheng-a-Matšo. Rea khohloa ke moo beng ba mohlape ba phomotseng teng. Ha re bona tsena ho ne ho se ho batla ho le lerothonyana.

Mbizo: Le bona joang, na mholi o tla tsoha o le teng hosane?

Ndabeni: Moeanyana ona o hlhang leatle o bolela hore mholi o tla ba teng hosana.

Mbizo: E ka ba hantle. Joale, Ndabeni, mamela litaelo ke tsena: re tsoanela ho tsoha ha mafube a hlaha, 'me Ntsizi le Masoka ba

tla re etella pele, hobane tseba ba se ba e tseba. Mholi o tla apoha re se re ikentse seqhoqhoana haufi le mohlape.

Ndabeni: Kea utloa, Tona-Khoho. Empa ha bosiu bo oela fatše balisana ba tla tla hloela mohlape. Na re tla ba tlhela? 'Na ke re ba tšoare; re romele ho beng ba mohlape, balisana bona re ba tšoare. Re tla roma e mong oa bona ho bitsa beng ba mohlape ho tla buisana le bona.

Mbizo: Mbonaphi o itsoetse! Ha ba fihla re tla ba lumelisa ka mosa, re ba bolele hore re ne re re ekaba ke batho feela ba tšileng ho tla re hapela naha, re sa tsebe hore ke batho ba Morena Lebenya.

Ndabeni: Ba tla khoba matšoafo, ba ee le khongoana holimo, ba re nke re le batho ba khotso.

Mbizo: Joale 'na ke tla ba boloka ka meqoqo le lipotso, ho fihlela ba khohloa hore ha re lira tse tsommeng ho ba bofaea. Lona le tle le potlake ho aha sakana la nkope ka bohale, le ntse le emetse taelo c reng: Ripitle! Hang hoba taelo ena e utloahale, le ripitle, le fiele.

Ndabeni: U se ke ua lebala ho sebelisa moriana o tšileng le Jam-jam.

Mbizo: U thusitse u nkhopotse; lebitso la oona ke "lem-e-lemonate". O tla ba koeetsa, ba thotofale. La hosane le tla likela Mohlohlo a fumane tlalcho ea tse etsahetseng.

Ndabeni: Mona ke ha Mohlohlo. Robalang joale, hobane ke tla le tsosa le nonyana ea pele. (*Ba robala.*)

PONO EA II

SEKOLA SE ROESOA OA PELE

Lehaheng la bo-Koali. Ke phirimana e kholo. Ho besitsoe mollo. Ho jeoa nama e besitsoeng.

Mokone: Naha ena ea mona ke naha ea mholi. Maobane re tsohile o aparetse naha, le kajeno o se o thibile.

Koali: Ke naha e ahametseng letsatsi, e okametse leatle.

Lecholocho: Mona re naheng ea Bathepu. Banna bane ba batsamai bao re teaneng le bona maoba, ba itse ka 'ngena ho lekhalo ke ha morena ea bitsoang Mohlohlo. Morena Koali, Bathepu ke batho ba bolotsana. Bakeng sena re tsoanetse re hate ka hloko e khoho.

Koali: Le tla tšaba lefu, le felle kae? Ha eba ho khahlile balimo hore re shoe ka lerumo, ke toka. Etsoe ke lumela hore mona, kapa Lesotho, lefu lea tšoana.

Mokone: Lefu lea tšoana, ngoan'a morena, empa 'na ke lumela hore re tla honyella moo re eang ho se kotsi e re hlalelang. Taba ea pele, ha re fihla teng, ke ho khethela Morena Koali sebaka seo motse oa hae o tšoanelang ho lula ho sona.

Koali: Uena re tle re u khethele neng?

Mokone: Rōna hammoho le mesebetsi ea rōna re tlotlisa Notsi e Kholo.

Lecholocho: Le mohlā Morena Lebenya a eang a fihla o tla fumana rōna re se re u khethetse khubung, hobane sekola se roesoa oa pele; oa bobeli le ba mo hlalaming ba fumana lithoriso le litebho feela.

Koali: Le bua joale ka bashanyana ha ba ea patela nonyana sehlaheng sa eona, bona ba eang ba e abelane ba e-s'o e bolace; e mong a re: Ke hloho; e mong: Ke lepheo, 'me ba abelana ka seo ba e-song ho se fumane!

Lecholocho: Mohloni o ntsoela kae! Ngoan'a morena o bua 'nete. Hona joale re sa ntsane re tsubella sa phakoe e tsubella ho ea nka tsuonyana eo e sa tsebeng kapa e tla e nepa; kapa hona ha e e nepile, hore na e tla nyoloha le eona, hoba ho teng hore e pshe-mohe linaleng.

Koali: Ho robotsoe, ho se ho setse rōna feela. Le hopole ho tsosa Ramaipato le Moriti le Mathesele ho ea hloela likhomo ka matsoanafike a pele. Bosiung bo selang la maobane ke ile ka lora toro e mpe. Ke lorile ke bona lira li fihla li sheshana mohlape kaofela ha oona, rōna re sala re maketse.

Mokone: Li ka sheshenoa ke sametse ka ba leshome! Empa ebe ke lira tse tsoang kae? Ha re e-s'o teane le motho oa baka sena mona. Batho bao re kopaneng le bona ke ba ntseng ba ea koana moo re tsoang.

Koali: Se rialo, hobane litsela li matsoclintsoeke.

Lecholocho: Etsoe ho thoe mofuta oa loca ona oa Bathepu. Ho thoe o tseba ho fofa mona sebakeng o e'o fihla hole.

Koali: Eare o sa loceng ea e-ba ofe? Ha ho mofuta o se nang boloi. Ke se ke thibasela haholo, ke sa re shoa hanyane. (Oa robala.)

TLASE PHULENG

Tlase phuleng, moo ho bothileng mohlape, ho hlaha MBIZO le banna ba hae. Ke ka meso.

Mbizo: Na batho ba ka ba feletse kaofela?

Ndabeni: Ka mokhoa o phethahetseng, Tona-Khoho.

Mbizo: Joale u se ke ua panya le hang feela. Mohlape ke ona, kea o bona. Mohlape ona e s'e le oa Mohlohlo, hosane re tla kena le oona hae. Roma ba bang ba o potolohle, ba bone hore na ha ba ka ke ba fumana balisana ba oona ka 'ngane. Butle! ke utloa'ng? Ho teng batho ba buang. (Ka lehlakoreng le leng ho hlaha Ramaipato le balisana.)

Ramaipato: Li ntse li bothile hantle.

Moriti: Hoo ho thōkonyana mola ke'ng, ntate Ramaipato?

Ramaipato: Hona kae na, ngoan'a ka?

Mathesele: Efela le 'na kea e bona nthonyana e ntšo eanc. (Oa supa.)

Ramaipato: O, kea e bona joale. A re eang, re boneng hore na ke'ng? (Ba ea.)

Lentsoe ka mora' bona: Hei, tlong mona, lōna!

Moriti: A re baleheng, ntate Ramaipato!

Lentsoe le leng haufi: Ha le utloa ha le ntse le bitsoa? Lea tella, Basothonyana ting, ee?

Masoka: Ha eka ba babeli bana ke bashanyana tjee! Kea bona ke balisana. Hona e se e le ho tiileng. (Ho Ramaipato): Ua emā joale ka ha eka u leje! Ua tella, Mosotho tooe, ee? Nka u tamukanya hona joale!

Ramaipato: U ka tamukanya 'm'ao!

Masoka: U re'ng? (Oa mo khorohela.)

Ntsizi: Masoka, Masoka, butle, monna! (Masoka le Ramaipato ba se ba khorohelane.)

Masoka: Nka! (Ba kallana.) Qoa-qoa, qoa-qoa-qoa, tlenye, sihla! (Ramaipato oa oa.)

Ramaipato: O nqetile, o nthabile! Balchang le e'o bolella Koali hore ke se ke le ea shoeleng.

Masoka: U re'ng, u sa bua? (O mo hlaba hape ka lerumo. Ramaipato oa shoa.)

Ntsizi: U mo qetile. Empa na ua hopola hore ha re e-s'o fumane taelo ea ho bolaea?

Masoka: Ha ua mo utloa ha a nthohaka? (*Ho fihla Ndabeni.*)

Ndabeni: Ke bafeng joale bae, Masoka? Ho se ho etsahetse joang? Ha eka eo o se a shoel'e tjee? Masoka, na u ikemiselitse ho boloka taelo tsa ka?

Masoka: Eitse ha ke 'mitsa a hana, a qetella ka ho nthohaka ka 'mè. Ho re ke mo hlabe hape hona joale tjee! 'Mè o ne a mo tsebella kae?

Ndabeni: Ua bona, Masoka, u tla nqabanya le Mbizo. Ha kea u laela hore u bolae. Nka u otl'a hona tjee. 'Thiba! (*Ba kallana.*) Qoa-qoa-qoa-qoa-... (*Ho fihla Mbizo.*)

Mbizo: Ke'ng moo? Ndabeni, ke'ng? (*Ba arohana.*)

Ndabeni: Masoka enoa ha a 'mamele. O se a bolail'e Mosotho ka ntle ho taelo ea ka.

Mbizo: Mo tlohele. Tsa hae li tla buuo'a hae. Nkang setopo le e'o se lihela lenkoaneng mane, se etelle pele tsa habo sona. (*Ba se nka ba ea ka sona.*) Lōna balisana, ba bang ba habo lōna ba kae?

Balisana (ka ho thothomela): Ba mane mahaheng.

Mbizo: Ndabeni, balisana bana ba baballehe mona. Kea tla, ke sa ea bona ha ba lihela setopo sa Mosotho cane lenkoaneng. (*Oa tsamaea.*)

PONO EA IV

LITOPO HA LI HLABANE

Hona phuleng, haufi le mohlape oa likhomo, moo ho lutseng NDABENI le banna ba hae le balisana, ho fihla MBIZO le ba neng ba il'o lihela setopo sa Ramaipato lenkoaneng.

Mbizo: Ndabeni, ha ba e-s'o fihle banna ba mohlape oo?

Ndabeni: Ha re e-s'o ba bone, ha re tsebe le hoba ba se ba le teng mohlaping mona hobane moholi ke ona joale o hahaba fatše ho feta; le lōna re le bona hona joale le se le hata ka pele ho rōna mona.

Mbizo: Ke nako ea ho sebetsa. Ba tsoanetse ba tsebe hore re teng mona. U re'ng uena?

Ndabeni: Le 'na ke rialo. Batho ke bana moo ba hlahang. Ke bafeng? Na hase bona? (*Ho fihla Koali le batho ba hae.*)

Koali: Le bo-mang? Le batla'ng?

Mbizo: Morena, kea kholoa re u tšositse. Re ile ra utloa ka hlokoana la tsela hore ho teng batho ba bonoeng ba e-tsoa ka lekhalo, ba khanna mohlape o moholo oa likhomo. Re ntšitsoe ke Morena Mohlohlo ho tla bona hore na ha le batho ba tsamaeang ba hapa makhomo a batho. Joale re se re fumane hore u Morena Lebenya. Le teng re se re ikutloela ka balisana bana. Oee, a e lale, Morena! Rōna ha re na bora le lōna, etsoe taelo ea ho thulana le ea kaa ka uena re lokela ho e fumana ho Mohlohlo ka sebele. Ha a re laola ho thulana le uena, Khosi. Khosi e thulana le likhosi tse ling.

Koali: 'Na ke Koali, moen'a Lebenya. Ke thabela ho utloa mantsoe a hao. Mantsoe a hao a mofuthu; re ne re se re tšohile re re mohlomong le tlile ka bora.

Lecholochole: Empa Ramaipato o kac, Morena? Ha eka ke bona bashemane bae feela tjee?

Koali: Mathesele, Ramaipato o kac?

Mathesele le Moriti: O mane lenkoaneng. Batho bana ba mo bolail'e.

Koali: U re'ng?

Mbizo: Bulala! (*Ea khakhathana. Koali o liha e mong ka sethunya, empa eena le batho ba hae ba oa kaofela.*)

Mbizo: Ndabeni, hulang litopo tsena li ee ho sane sabo tsona, mankoaneng mane. Ke lona lebitla la bona leno. Na le bolail'e bashemane?

Ntsizi: Bano ba hlile ba baleha hang hoba e kopane.

Mbizo: Ba lokile. Ba tla phetela ba habo bona koana seo ba se boneng.

Masoka: Kea belaela, Mahaha ane ekare a ntse a khoactse ba bang.

Mbizo: Bao e tla ba ke ba pholositsoeng ke balimo ba habo bona. Phakisang, hulang litopo tsena le e'o li lihela mane mankoaneng.

Masoka: Ha ho sa le ea kunya-kunyang. Ha eba ho teng bao e leng linakeli har'a bona mona, ba tla shoa sehlōhō se fetang sa lerumo. Lebitla leo ba eang ho lona ke le loketseng ba kang bona bana. Hoba re lihele eoa oa habo bona re ile ra utloa lekhara-khara ho ea tlase, 'me ka mora' nako eaba hona re utloang qiti fatše. Leha ba ka tsoha, letsatsi ka mahlo a bona ha ba sa tla le bona. Ke ho tsoha feela ba boela ba roballa ruri.

Mbizo: Ke eona ng'alo e ba loketseng. Hulang le sona sena sabo rōna se ee le tsona. Litopo ha li hlabane. (*Oa tsamaea.*)

TEMA EA III

PONO EA I

MOHLAPE KE ONO

Khotla ha Morena Mohloho banna ba eme matlotlosia. Ba bona mohlape o hlaha ka lekhato. Ho fihla NTSIZI.

Ntsizi: Nyakallang, hobane balimo ba rata ngoan'a morena. Ha ba mo rate feela, ngoana eo o busa ka toka. Li kac likhutsana, ba kac bahlolohali, le 'ona mafutsana? Hase bona baa ba tletse har'a motse ba e-ja, ba apara, ba robala?

Kgedamile: Bua hantle re utloe. Ha re utloe hore u ntse u re'ng!

Ntsizi: Morena o kac? Ke batla ho bua le Morena. (*Ho hlaha Mohloho.*) Morena, ke u tliselitse litaba tse monate. Basotho re ba bolaille. Mohlape ke ona o e-tla. Ke makholo a mararo. Tona-Kholo Mbizo o itse ke tl'o tla u tsebisa taba ena.

Mohloho: U fela u ntliselitse litaba tse monate. Mbizo a a tle le Machaoe, re tl'o etsa mokete. (*Ho fihla Mbizo le bahlabani.*)

Kgedamile:

Ho kena mang ee? Na hase ngoan'a balimo?
Ke khaitsele ea 'Malichaba le 'Mamosa.
Ke Mbizo, Tona-Kholo ea Ngoan'e Motle.
Ke sehahabi se hahabetseng Mapaqa,
Sa hahabela Maphoto, sa hahabela Bathepu;
Sa tsoa litsokotsane le lialuma lireng,
Basali ba ikoalla ka matlung le bana,
Banna le balisana ba ikhurumetsa!
Sehahabi sa hapaka, lifefo tsa senya mohlala,
Likhapo tsa hatellana Moreneng, ra leboha.
Kajeno o tla a sheshenne tsa Basotho;
Beng o ba phuntse masoba-soba ka lerumo,
Mali a ema letša lekhalong la Makuputsane!
Maoba, ha Machaoe a e-tsoa le bone liketsahalo:
Letsatsi ha le thothomela, le hoehla maru,
Makhomo ha a balcha naheng a sica balisana;
Litsohatsana li ha habohloko, le bana ba lia.
Le bone, le tsebile ho tsoa Mbizo le Machaoe!

Mbizo (ho Mohloho): Mosebetsi oa ka ke o phethile. Mohlape ke ono (*oa supa*). Beng ke ba bolaille, ha e se ba seng bakae ba tla ea bolella ba habo bona morao koana. Rōna re lahleletsoe ke Lechaoe le leng, Sazi. Mosotho o ile a betsa ka sethunya, Sazi a oa; ha a bona ketso eo Machaoe eka a hlanya, a ba hla hang ka ho panya ha leihlo.

Mohloho: Setopo sa hae le se entse joang?

Mbizo: Re se lahletse har'a litopo tsa Basotho, lenkoaneng moo leha ba ka tsoha, letsatsi ba ke keng ba hlola ba le bona; moo ha bona e ka bang ho tsoha ba boela ba e-shoa.

Mohloho: Mona le fositse. Ketso ea mofuta ona e ka 'na ea senya lenaka la rōna. Feela ho etsahetseng ho etsahetse. Hosane re tla keteka, ka moso ke tla u hapisa. (*Ba tsamaea.*)

PONO EA II

MOHLAPE O ILE KAOFELA

Khotla ha Morena Lebenya. Ke motšhare oa hosasa. LEBENYA le TŠOLOANE le NTSANE ba lutse ba qoqa. Ho kena LESENYEHO.

Lesenyehō: Ke toro e tšosang hakaakang!

Lebenya: Ke mang ea lorileng toro e tšosang?

Lesenyehō: Toro tsa batho ba baholo kea li tšaba. 'M'a rōna, 'Malebenya, o re o lorile a bona ntoa. Ntoeng eo tšoloho e kalo ea mali ha a e-s'o e bone. Hona ho mo tšositse haholo. O qetile le letsatsi lohle la maobane pelo ea hae e otl'a haholo.

Tšoloane: O lorile neng?

Lesenyehō: Bosiung bo selang tsatsi la maobane.

Lebenya: Toro tsa hae li bolela 'nete, 'me ka mehla tsa mofuta ona li bolela bomalimabe ho re tselang. Tšoloane, ak'u romele ho Seloseng a tl'o tla hlaloba boemo ba litaba. (*Tšoloane oa tsoa.*)

Ntsane: Na le se le re litoro li tla bolela 'nete ka mehla?

Lebenya: Tsa 'mè litoro, nka re, ke tšenolelo. (*Ho kena Tšoloane le Lesenyehō.*) Ak'u qhale tsa ha eno, u bue le tsona, li re bolelle boemo ba litaba.

Seloseng (o hlohlolla khetsi, o lahla iitaola fatše, oa li rokela):

Li oele, li oele ka tumi,

Ka tumi ea tomoko,

Li re: Tomoketsa motomoketsi,
 U ope khōlo, u ope nyane;
 Khati ke e sice moropeng,
 Khati ke ea likomaneng.
 Li re: Ke ea moo khati ea boroa e llang.
 Li re: Ngoan'a lōna oa tšoha,
 Ngoana o tšoha'ng malaong?
 O tšoha phakana tsa balisana,
 Phakana tsa balisana ba Tubatsi,
 Balisana ba jang khomo ea bofihla,
 Ba e ja, ba e uta matlakaleng.

Li re tšoloho e kholo ea mali e bile teng. Li re tšolohong eo le a borena a teng. Li re mehlape ke eo e khanneloa 'nga bochabela; ke eo e fihla e koka patlellong la moreneng. Li re methoaelana ea ba pholohileng ke eo e e-tla. (*Ho kena Moloantoa.*)

Moloantoa: Morena, ke bona batho ba bahlano ba e-tla mane tseleng. Ha ke shebisisa e mong oa bona ekare ke Mokone, empa ba tsamaea ba hulanya maoto. (*Banna khotla ba ema ka maoto, ba sheba.*)

Tšoloane: Efela ke Mokone le Motloang le Moriti le Mathesele le Motsaahac.

Lebenya: Koali ha a romela a ke ke a romela le ka balisana. Ho senyehile.

Ntsane: Basali ba se ba ba bone. Bonang ke bao ba eme matlo-tlosia mabaleng.

Moloantoa: Mokone a ka be a se a qalile ho ithoka hoja katleho e teng. Bonang lihloho tsa bona ho kebesela, le maoto ho hulana!

Ntsane: Ba baputsoa hakaakang! (*Ho fihla Mokone, Motsaahac, Mathesele, Moriti le Motloang.*)

Mokone (oa hoeshetsa): Li . . . li . . . lijo! Re . . . re . . . re . . . shoele ke tla . . . tla . . . tla . . . la.

Lebenya: Moloantoa, phakisa u tle le lijo; batho bana ba shoele ke tiala. (*Moloantoa oa tsoa.*)

Ntsane: Pono ena e baka mohau. Batho bana ba hlahetsoe ke tsietsi.

Lebenya: Ha ba fumane lijo ba tla re phetela litaba. (*Moloantoa o kena le lijo. Ba li khorohela, ba ja.*)

Tšoloane: Batho bana ba phonyohile linaleng tsa lefu.

Lesenyeho: Lifahleho tsena li bolela taba tse sehlohō.

Mokone: Re tlohile mona re fuparetse, re le sechaba; empa joale re khutla re se na letho, re bile re feletse mona.

Lebenya: Ho hlahlile'ng?

Mokone: Lefatše le noele mali a bona kaofela, la qetella ka ho koenya litopo tsa bona. Mohlape o ile kaofela le ba lireng. Lira tseo ke Matebele a ha Mohlohlo. (*Basali lapeng ba lla: 'jo 'na 'na joo! jo 'na 'na oe! jo ra timela oe!*)

Lebenya: Tšoloane, hlahang le bone. Sello seo ke sa'ng? (*Banna ba khorohela lapeng.*)

Mokone (o tsoela pele): Ka mokhoa o sehlohō ho fetisa lihlohō tsohle. Re ne re robetse lehaheng le leng, re se re saletsoe ke matsatsi a mabeli feela hore re e'o kena moo re eang, ha sehlohō sena se etsahala. (*Ho kena Lesenyeho.*)

Lesenyeho: Morena, mane lapeng 'm'a rōna 'Malebenya o se a re siile!

Lebenya: Ho re sica joang na, Lesenyeho?

Lesenyeho: O shoele, Morena. Kea bona o harohile letsoalo, hobane leleme la hac le otlafubeng. (*Lebenya oa tsoa, o saloa morao ke banna.*)

PONO EA III

LEOTSANG MARUMO LE LIKOAKOA

Khotla ha Morena Lebenya. Ke letsatsi le latelang la ho patoa ha 'Malebenya, Morena LEBENYA o lutse le TŠOLOANE, le NTSANE, le MOLOANTOA, le MOKONE ea ntseng a ba phetela tsa Makuputsane.

Mokone: Bosiung boo sehlohō sena se re hlahleng, ke ne ke sa robala ke leoto lena. Lea tseba ke leoto lane le neng le nonyetshe mohla re tsoang moketeng ha Tšolo. Le ne le ile la thonkheha ka la maobane.

Tšoloane: Tsietsi ee e le hlahetse bosiu?

Mokone: Ha bosiu bo ocla fatše.

Tšoloane: Kea utloa, tsoela pele.

Mokone: Ha matsoanafike a qala ho tlatsa lerata, Morena Koali a re Ramaipato le Moriti le Mathesele ba e'o lekola mohlape. Ba ile 'me ba nka nako e telele hoo Morena Koali a bileng a re ho the-ohuoe ke banna bohle, ho sale 'na le Motsaahac le Motloang, ba nkukise likobo. Hoba ba fihle mohlaping, ba thulana le lira har'a moholi o mongata. Bathepu ba ne ba se ba bolaila Ramaipato, ba tšoare balisana Moriti le Mathesele. Ka mantsoe a monate a khotso

Bathepu bana ba ba khoba matšoafu. Ba ba bolella hore ba romiloe ke morena oa bona Mohloho ho tla bona hore na ba tsamaea ka bora kapa che, le hore joale ba se ba iphumanetse balisaneng hore ha ho bora ba letho, empa e le batho ba khotso ba Morena Lebenya.

Eitse moo Morena Koali a lemohang hore Ramaipato ha a eo, a botsa hore na o hokae. Ha arabela Mathesele le Moriti, ba re: Batho bana ba 'molaile. — Ke moo ho utloahetseng taolo e reng: Bulala! — Eaba Bathepu bana ba ba bolaca sehlohō. Empa Morena Koali a samela ka e mong. Li hutsoe joalo litopo tsa bona, tsa ea lihloea mankoaneng. Eare moo moholi o apohang, ra bona molhape o sheshenoa, bo-Morena Koali re sa ba bone. Ka oona motsofo oo ke ile ka rohaka leoto lena le kulang. Ka ikutloa hantle hore hoja e se be ka lona ke ne ke tla shoa ke itšametse ka ba bangata.

Tsoloane: Moriti le Mathesele bona ba phonyohile joang?

Mokone: Eitse ha Bathepu ba khorohela bo-Morena Koali, balisana bana ba baleha.

Lebenya: Na Lesenyeho o ile a phatlalatsa litaelo tsa ka kaofela sechabeng maobane, keplong ea 'mè?

Ntsane: O ile a phatlalatsa ka botlalo, Morena.

Lebenya: Naha eo re e rekile ka mali a likhabane tsa rōna le ka likhomo tsa bohlokoa. Ke itse pitso e be teng ka Labotšelela, 'me tlaheho ena e tšoanela ho pheteloa sechaba kaofela, hore ba tšabang ba tle ba tšabele ruri, ba eang le 'na ba ee.

Tsoloane: 'Na nke ke be ka shoa ke sa sebelisa phaka sa ka. Joale ka moholoane Koali ke tla hlabana, ke shoe ke sametse ka Bathepu ba leshome! Monna ke monna ka liketso. Ke lemohile hore lefatšeng mona ba bangata ke liriti-batho. Motho ho tloha tsoalong ho isa lefung o hloka liketso tse mo pakang hore ke monna.

'Na ke re, ho ka be ho le molemo hoja motho ea joalo o ne a sa tsoaloe. Ngoan'e motona ke mohulany'a linyeoe, mothibollamenyepetsi e khaotsang lebitleng.

Ntsane: Tsela e isang katlehong e aletsoa ka mali a batho. Re se re entse sehlabelo se scholo. Na le re balimo ba ka re furalla leha re se re ntšitse mofufutso oa rōna ra o nea Bathepu, mali a rōna a nooa ke lefatše le ommeng?

Lebenya: Ana ke Mabcoana, bana ba 'Mamojakisane oa Khosi. Joale le tsoa liletseng li mphutuhela. Phunyang lipelasa mehala; leatsang marumo le likoakoa; hlakolisang lithunya le bōkelle mosili. Re tla bona ha bo sele. (*Oa tsoa.*)

RE IPILELITSE BOMALIMABE

Ha Morena Letele, kholla. Ke LETELE le MOKOTJO le MOLOI. Letele ke hona a neoang tlaheho ea lecto la bo-Mokotjo. Ba lutse.

Mokotjo: Morena, re ile ra amoheloa hantle ke Morena Mohloho. O itse re u lumelise naholo. Re tlohile a se a ntšitse litaelo tsa hore lebotho la hae le bitsoang Machaoe le itokisetse tsela.

Letele: Le 'moleletse hore banna bao ba khanna molhape oa likhomo?

Moloi: Morena Mohloho o ile a bososela ha a utloa tseno, a ba a re uena u motšepuoa oa hae e moholo.

Letele: Likhomo tseo ke tse tla tiisa sekhotsi. Nonyana e haha ka tšiba tsa e 'ngoe. Ka moso ke tla rena, ho tšoanelche, etsoe borena bona ba ha Mohlomi ke ba ka, bo mpile ba fapohela ntloaneng. (*Ho kena Mojamma.*)

Mojamma: Morena, le bana ba hao!

Letele: Lumela, Mojamma.

Mojamma: Morena, sehlohō sa 'Makoali!

Letele: U bua'ng na, Mojamma? Lentsoe la hao le hana ho kolla. Re bolelle.

Mojamma: Sehlohō sa 'Makoali! 'Makoali o bolauoe ke letsoalo. Ke tsoa Qethoane. 'Makoali o bolauoe ke letsoalo. Ke bone pono e sehlohō. Ke bone leleme la 'Makoali le leketla le otlala sefubeng. Ke bone Mokone le balisana ba bane ba ka lithotsela ke tlala le mokhathala. Bana ke bona feela ba phonyohileng ho Mohloho. *Mokotjo:* Kapele hakalo? Re ne re e-s'o lebelletaba tsa mofuta ona.

Mojamma: Ho joalo. Pono e joalo! Seboko se sekalo! Tsena tsohle li ntšositse. Morena, lifahleho tsa batho lia tšabeha Qethoane. Lifahleho tsa batho li hloka khotso. Ho tloha maobeng ha ke bona pono ena ha ke fumane boroko.

Letele: Khele, monna enoa o bone pono! Mamelang litaba tsa hae! Bonang sefahleho sa hae!

Mojamma: Bolotsana ba rōna bo hihlile litsebeneng tsa Morena Lebenya. Mokone ha a pheta litaba tse ba hlalohetseng, o re tseleng ha ba se ba phaila, ba khutlela Qethoane, ba ile ba kopana le motho

oa naha eo ba tsoang ho cona. Puisanong ea bona motho eo o ile a ama lebitso la Letele. Motho eo o ba botsitse hore na ba tseba hore Letele o reka tjako ho Mohlohlo.

Letele: U re'ng na, Mojamonna?

Mojamonna: Ho joalo, Morena. Lentsoe la hore uena u reka tjako ho Mohlohlo lea sebetša Qethoane. Batho ba Lebenya ba ka 'na ba fihla neng le neng ho tla iphetetsa.

Mokotjo: Morena, bolulo joale bo senyehile. Ho molemo ho balehela khalefo ea Lebenya. Ho seng joalo rōna le bana ba rōna re tla timela.

Moloi: Banna, sekhukhuni se bonoe ke sebatlali. Boiketlo bo senyehile naheng ena. A re falleng!

Letele: Balimo ba se ba hanne hore ke rene. Ke tla ea ho Posholi, Mathebe, ke fihle ke itihle pel'a hae. Banna, laelang basali ba lōna ba aphe lipabi, hobane re ipilelitse bomalimabe. Rōna ka borōna re jetse bora lipakeng tsa rōna le Lebenya. Hona joale a re lokisetseng tsela. (*Oa tsoa.*)

TEMA EA IV

PONO EA I

RONA RE MALAL'A-LAOTSOE

Qethoane, khotla ha Morena Lebenya, ka phirimana, banna ba lutse. Ho buua ka litokisetso tsa tsela.

Tšoloane: Makoala a ntse a eketseha ka palo. Lefu la bo-moholoane Koali le tšositse batho ba bangata. Bo-Khahliso ka bo-Khojane ba se ba ikhutse.

Ntsane: Ke bo-Ha-re-fahloe-habeli. Rōna re Malal'a-laotsoe. Ngoan'e motona o tsoaletsoe marumo. Re tla tšaba lefu re felle kae? Ngoan'e motona o atisa tsa hae ka tsa ba bang. (*Ho fihla Lesenyehō.*)

Lesenyehō: Morena, motho ke enoa mono kantle. Monna eo o thoto, mosali le bana le likhomo. Ke fumana eka ke motho ea tli-

leng ka ho tla batla tjako. O re o tsoa ha Morena Letele koana.

Lebenya: Ho fihla bosiu hoo ke hore'ng? Tjako e batloa motšehare, batho ba bonana lifahleho. Ntsane, e-cang ho ena le botsisise hantle hore ke mang, o tsoa kae, o hopotse kae? (*Ho tsoa Ntsane le Moloantsoa le Tšoloane.*)

Lesenyehō: Kea kholoa hore ba ka 'na ba mo tseba monna enoa. Ke utloile eka ke motho ea tsebang libaka tsena.

Lebenya: Ha a e-tsoa ha Letele, ebe o qhaluoā ke'ng hona teng? Ho n'o hlokomeloa batho. Mohlomong ke mohlol'a-li-entse. (*Ho kena Tšoloane.*)

Tšoloane: Motho enoa ea batlang tjako e ntse e le motho oa hao, Morena. Ke Mojamonna eo u mo tsebang. O na le litaba tseo a reng o rata ho li pheta moo u leng teng. Ke itse ba ise bana le thoto lapeng, ena a tle koano. Likhomo, tsona, ke se ke lactse hore balisana ba e'o li hlahlela lichecheng.

Lebenya: Mojamonna, hana ke oa mang?

Tšoloane: Ke mor'a Mokhabi, Mokhabi oa Makatsa.

Lebenya: Ke motho oa ntate eo. (*Ho kena Ntsane, Moloantsoa le Mojamonna.*)

Mojamonna: Likhomo le manamane a tsona!

Lebenya: Lumela, Mokoena. U se u ile ua ba moeti neng moo heno?

Mojamonna: E sebebe e tšaba sale. Ka pheta litabana moqoqong, anthebane litabana li tla tsoala litaba.

Lebenya: U re'ng na, mor'a Mokhabi?

Mojamonna: Ka chakela mona heso; ka fihla Morena Koali le batho ba hae ba le lectong. Ka fihla ka phetela Morena Letele, anthebane Morena Letele o tla ea reka sekhotso ka bona.

Lebenya: Na u ntse u ikutloa seo u se buang?

Mojamonna: Morena, ke motšehare; le likakaneng kajeno ha ke e-s'o atamele. Joale tsena tseo ke li buang ke 'nete ea bonnete.

Banna: Khelele, banna, utloang mohlolo!

Tšoloane: Li bolele, oa moreneng. Tlo le tsona.

Mojamonna: Sehlōhō sa 'Makoali! Sehlōhō sa 'ho-Koali! Balimo ba tla li botsa ho Letele. Ke bua tjena Letele o balehile, o balehete Mathebe ho Posholi.

Lebenya: A balcha'ng? O utloile'ng?

Mojamonna: Ke ile ka tšosoa ke sehlōhō sa 'Makoali. Ka fihla ka bolella Letele hore bonokoane boo a bo entseng bo utloahetse Qethoane. Ha ba ka ba robala, ba tsamaile le bosiu.

Tšoloane: Monna enoa e bile mothothi oa litaba tsa rōna a li isa ho Letele. Monna enoa a a bolaoe!

Ntsane: Monna enoa o n'a le teng morerong; a a bolaoe! Hoja e

se be ka cena bo-Koali ba ka be ba sa shoa. Balimo ba itse a itlise lerumong.

Lebenya: 'Na ke re balimo ba mo tlišitse hore a t'lo re thusa ka ho re bontša tsela. Monna enoa o tseba tsela hantle.

Mojamonna: Morena, 'na ke ne ke sa tsebe morero oa Letele. Ke lemohile e se e le morao. Ke lemohile liketsahalo li se li etsahetse. Ho tla mona tjena ke khamnoa ke balimo. Schlöhō sa 'Makoali se ntšositse.

Lebenya: Balimo ba se ba hanne ka bophelo ba hae. Ba re neile cena ho tla ba thuso ho rōna. Rea u amohela, mor'a Mokhabi. (Oa tsoa.)

PONO EA II

TSELA E HLOEKILE

Ke ka meso, tsatsing leo ho falloang ka lona Qochoane. Banna ba se ba besitse mollo khotla. Balisana ba hama. Banna ba se ba loketse tsela.

Ntsane: Ba ha Mokoteli ba se ba o tsebile morero oa rōna.

Tšoloane: Ba o tsebile ka mang? Neng?

Ntsane: Ba o utloile ka Letele. Mojamonna o boletse hore Letele o tšabetse teng.

Moloantoa: Ba tla thaba, hobane kajeno ba ntšitse marena a lefatše naheng ea 'ona.

Tšoloane: O pholohile. Letele co o pholohile. Re ne re tla mo fepa maroana.

Ntsane: E mong ea neng a tšoaneloa ke lerumo ke Mojamonna enoa. O lehlohonolo hobane Notši e Kholo e se e mo sirelelitse.

Moloantoa: Empa ha re ka tšoha re kopana le ba lireng, re tla mo hlabella le e mong oa bona.

Tšoloane: Le mpe le mo baballe, hobane lea bona hle ke 'mutl'a-lintjeng. O se a hobotse mahlo ke ho tsieleha. (Ho kena Seloseng.)

Seloseng: Ke qetile. Ke sebelitse bosiu bona bohle.

Ntsane: Na tsela e hloekile, Seloseng?

Seloseng: E hloekile ho hloeka. Morena o re balisana a ba sisinye mehlope. Banna ba bofe lipelesa, hobane ho elile joale.

Tšoloane: Ke tšoanelo. Tšoarang lipelesa, banna, re li bofe. (Banna ba tsoa ho ea tšoara lipelesa.)

Seloseng: Morena o re u ntše banna ba bararo ba tla tsamaca le Mojamonna ho etella mehlope pele. Tsela ena ea 'Malekhalonyane ha ho ea e tsebang ho feta Mojamonna. Ke ka baka leo a babal-tseng bophelo ba hae.

Tšoloane: Ke tla etsa. Na moholoane ena o se a qetile litokiso tsa hae?

Seloseng: Morena o se a qetile, o se a emetse lipelesa li bofe, le basali ba nke tsa bona kaofela ba tsoe.

Tšoloane: Hoja ua ea le bo-Koali ba ka be ba sa shoa, hobane u ka be u bone kotsi e ba tlelang e sa le hole.

Seloseng: Lefu ha le se le u tobile eba le u tobile, ha ho kamoo u ka le balchang kateng.

Tšoloane: Ua bolela. Lerata ke leo kantle, ba lipelesa ba se ba fihlile. A re ec. (Ba tsoa.)

PONO EA III

U KA AHA MOO U RATANG

Sebakeng se bitsoang Mokobong, ka Matatiele, Lebenya le batho ba hae ba fihlile mona ka mora' leeto la matsatsi. Ba se ba emisitse matlo a mchloma-fatše. Banna ba lutse khotla. Ke motšhare oa hosasa.

Ntsane: Naha ena ke naha ea mehohi. Mehla ena mehohi ena e apoha letsatsi le se le le holimo.

Tšoloane: Ke naha ea lijo le lekhuulo le letle. Ke rata sebōpheho sa maloti ana. A ikentse letotohali ho tloha bochabela ho ea bophirima.

Moloantoa: Baa ba hlhang ba kaletse lipitsi ke ba hokae?

Banna: Ba kae?

Moloantoa: Ke bano (oa supa.)

Lebenya: Lithunya tsa lōna a li loke! Ba bararo a ba tsoele ho bona mane, ba utloc hore ba tla ka'ng. (Ho tsoa Moloantoa, Ntsane le Khomantsoa.) Ba entsa hantle ba fihle moholi o se o apohile. Ha eba ba tile ka bora re tla ba bona. Ke batho ba bakae?

Ntsane: Ke leshome le metso e 'meli. Ke bao ba e-tla le bona. E mong enoa e ka re khosana. (Ho fihla bo-Moloantoa, ba tsamaca le Adam Kok le batho ba hae.)

Moloantoa: Morena, monna enoa o re ke morena oa sebaka sena. Lebitso la hae ke Adam Kok. O re o utloile hore ho teng morena ea fihlileng mona, ea tsoang Lesotho, joale o ratile ho tla 'mona le ho mo tseba.

Lebenya (o ea ho bona, o fihla a lumelisa Adam Kok): Lumela, Morena Adam Kok!

Adam Kok: Lumela, Morena!

Lebenya: 'Na ke Lebenya, mor'a Mojakisane. Ke tsoa Lesotho, bakeng se bitsoang Qethoane. Ka baka la ho lulisana habohlolo le Maburu le ba ha Mokoteli, ke ile ka batla keletso ho Osetene, molaoli ea masole mane Alebane. Motho eo oa batho ke ena ea ntlhahileng keletsong ka hore ke tle koano, naha e sa le kholo ka mona. Ha kea tseba hore mona moo ke emisitseng ke naheng e nang le beng. Ke thabela ho u tseba he, Morena Adam Kok.

Adam Kok: Ke ne ke hlahe ka lona lekhalo lane leo u le bonang, hona moo u hlahlileng teng le uena. Ke 'na oa pele oa ho bea leoto naheng ena. Ke tsamaila joalo ke theosa, ke tsamaca ke hloma mekolokotoane hohle ho ea fihla mane moo hona joale ke leng teng. Bohle ba fihlang mona ba tsoanetse ho fumana tumello ea ho lula ho 'na, le ho ntsetsa lekhetho ho 'na.

Lebenya: Le shelane meeli kae le morena oa Bathepu ea bitsoang Mohlohlo?

Adam Kok: Ke utloa ba re o teng morena eo oa Bathepu, empa 'na ha ke e-s'o 'mone. Ke motho ea phelang hole koana, ha ke utloa.

Lebenya: Seo re se batlang ke ho phela ka khotso. Re tla u ntsetsa lekhetho leo u le batlang ka selemo le selemo, empa oe, ngoan'a morena, u se ke ua re bolaca ka ho re imetsa. Ke khahlola ke ho itšetleha. Na e ka ba phoso ha nka nkela mola pel'a loti lela?

Adam Kok: Ho ho uena. U ka aha moo u ratang. Ke tla u batla leshome la likhomo ka selemo le selemo. Kea khohloa ha e tl'o ba kea u bolaca.

Lebenya: Ke tla u sokolela, Morena. Ha ke haelloa, u nkutloele bohloko, hobane ha ke e-s'o tsepame ka a mabeli.

Adam Kok: Ke teng. Salang ka khotso, Morena Lebenya.

Lebenya: Tsamaca ka khotso, Morena Adam Kok. (*Ba tsamaca.*)

SEBAKA SENA KE SE REA PABALLONG

Sebakeng se seng, mose ho nōka e bitsoang Keneqha ho fihla **LEBENYA** *le batho ba hae ka lithoto tsa bona. Ke motšhare oa mantšiboea. Ho kenngoa thoto mahaheng. Lebenya o bitsa banna kaofela ho mo sala morao; ba hloella holim'a lerallana.*

Lebenya: Banna kaofela ba ke ba tle koano! (*Banna ba ea.*) Mona he, ke moo e leng hae. Kajeno ke le tsebisa hore re fihlile moo pelo ea ka e ratang. Ke ile ka 'na ka hlahloba sebaka sena ka nako e tletsana, joale homme ke khahliloe ke sona. Ha re ntse re phomotse mona matsatsinyana, e mong le e mong a ikhethelc moo a ratang ho aha teng.

Mokone: 'Na, Morena, ke khahlola ke thabana ke canc (*oa e supa*). Thabana eo e nkhopotsa lithaba tsa Lesotho. Ke tla e etsa qhobosheane ea ka. Lebitso la sebaka seo ke Qhobosheaneng. Ke se ke se reile.

Lebenya: U tla ea le bana ba hao teng, 'me ke u nea matla a ho amohela ba ratang ho jaka ho uena; u ba jakise, empa u ntse bise bona.

Mokone: Kea u leboha, Morena.

Lesenyeho: 'Na ke khahlola ke ho ea aha ka mane ka moo re tsamaileng le teng hoba re tsoc ka lekhalo, mane moo ho nang le lehlaka le lengata.

Lebenya: Le hona teng ho lokile; ke hae.

Moloantoa: 'Na ke khahliloe ke sebaka sane se lilomo-lomo hoba motho a fete seo Lesenyeho a ratang ho ea aha ho sona. Sebaka seno se setle, kea se utloisisa.

Lebenya: Hore re tle re rue naha ena e ka khona re hle re ikale ho etsetsa hore mohla ba Basoeu ba fihlang ba se re je cona. Empa hona joale re lokela hore re ke re lule 'moho mona. Ke batla ho ntša banna ba hlahlobe naha ena, etsoe le lira tsa rōna ha re e-s'o li tsebe. Mohlomong hoba Bathepu bale ba ho bolaca bo-Koali ba utloec hore re mona, ba ka 'na ba re futuhela. Re tla ahang e mong le e mong moo a ratang ha re se re bone hore kotsi ha e eo. Sebaka sena he ke se rea lebitso la Paballong. Lehaha lena (*oa le supa*), ke la 'Mamoiketsi. Hona joale ke lapa la hae. Ke qetile, Bakoena. Pula, khotso, nala!

Lesenyehō: Morena, le lōna sechaba sa Mojakisane, hona mona a re keng re lebohe Molimo. (*O letsa tšepe, basali le bana ba phuthcha.*) Re tla bala mantsoe a se makae bukeng ea Molimo. (*Oa bala*): Ha ho le joalo, tšabang Jehova joale, le mo sebeletse ka sebele le ka 'nete; le lahle melimo eo bo-ntat'a lōna ba ileng ba e sebeletsa mose oane ho nōka, le Egepeta, 'me le sebeletse Jehova. Empa ha le sa rate ho sebeletsa Jehova, ikhetheleng kajeno eo le tla mo sebeletsa, leha e ka ba melimo e sebeletsoeng ke bo-ntat'a lōna mose oane oa nōka, kapa melimo ea ba-Amore, bao le ahileng fa-tšeng la bona. Ha e le 'na le ba ntlo ea ka, re tla sebeletsa Jehova.

A re rapeleng! (*Oa rapela*): Ntate ea matla 'ohle, ke rōna bana ba hao, re itlhahisa pel'a hao. Re itlhahisa re leboha paballo ea hao e molemo. U ile ua re sireletsa, ua re pepa ho fihlela re kena naheng ena eo mohlanka oa hao a e reang lebitso la Pabalong. Aha le rōna, Jehova, naheng ena hore re tle re e rue, rōna le bana ba rōna. Jehova, u setšabelo sa rōna. Jehova, u qhobosheane ea rōna. Jehova, u ntate, re u tšepile. Re hauhele, Molimo! Re kōpa tsohle tse na lebitsong le letle la 'Moloki le 'Molopolli oa rōna, Jesu Kreste. Amen.

Sechaba: Amen.

